

Mosaic olímpic

Recerca multidisciplinar i difusió dels estudis olímpics
CEO-UAB, 20 anys

Editors

Emilio Fernández Peña
Berta Cerezuela
Miquel Gómez Benosa
Chris Kennett
Miquel de Moragas Spà

Centre d'Estudis Olímpics
Universitat Autònoma de Barcelona

Ajuntament de Barcelona

Mosaic olímpic

Recerca multidisciplinar i difusió dels estudis olímpics
CEO-UAB, 20 anys

Editors

Emilio Fernández Peña, Berta Cerezuela, Miquel Gómez Benosa, Chris Kennett, Miquel de Moragas Spà.

Edició

Ajuntament de Barcelona
i Centre d'Estudis Olímpics
de la Universitat Autònoma de Barcelona

**Consell d'Edicions i Publicacions
de l'Ajuntament de Barcelona:**

Ignasi Cardelús, Enric Casas, Eduard Vicente, Jordi Martí, Màrius Rubert, Jordi Campillo, Glòria Figuerola, Víctor Gimeno, Joan A. Dalmau, Carme Gibert, José Pérez Freijo.

Traducció i correcció lingüística

Anna Baldirà, Steve Norris, Mercè Roselló, UAB Servei d'Idiomes Moderns

Diseny i maquetació

Míreia Rocher, Ramon G. Sedó,

Edició i impressió

Direcció d'Imatge i Serveis Editorials
www.bcn.cat/publicacions

© de l'edició: Ajuntament de Barcelona
i Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat
Autònoma de Barcelona

© dels textos: els seus autors

ISBN de l'Ajuntament de Barcelona 978-84-9850-312-8

ISBN del Centre d'Estudis Olímpics 978-84-938759-0-9

Dipòsit legal: B.18575-2011

Abril 2011

Impressió amb paper ecològic

Agraïments

L'edició d'aquest llibre s'emmarca en la celebració dels 20 anys d'activitat del Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat Autònoma de Barcelona, creat al juny del 1989. Volem expressar el nostre agraïment a totes les persones i les institucions que, d'una manera o altra, han col·laborat a fer realitat aquest projecte.

I, singularment, a l'Ajuntament de Barcelona, cofundador del CEO-UAB, que ha fet possible la impressió d'aquesta edició.

Els continguts d'aquest llibre no es poden reproduir, ni totalment ni parcialment, ni enregistrar, ni transmetre per un sistema de recuperació d'informació, en cap forma ni per cap mitjà, sigui fotomecànic, fotoquímico, electrònic, per fotocòpia o qualsevol altre, sense el consentiment previ per escrit dels editors.

Centre d'Estudis Olímpics (CEO-UAB)
Universitat Autònoma de Barcelona
Campus UAB – Edifici N, planta 1
E-08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)
Barcelona, Catalunya – Spain
Tel. +34 93 581 19 92
Fax: +34 93 581 21 39
ceoie@uab.cat
<http://ceo.uab.cat>

Mosaic olímpic

Recerca multidisciplinar i difusió dels estudis olímpics
CEO-UAB, 20 anys

Editors

Emilio Fernández Peña

Berta Cerezuela

Miquel Gómez Benosa

Chris Kennett

Miquel de Moragas Spà

Sumari

Presentació	9
Ana Ripoll	
Pròleg	11
Alejandro Blanco	
Introducció	13
Emilio Fernández Peña	
Les raons acadèmiques d'un centre d'estudis olímpics a la universitat	19
Miquel de Moragas	

Origen i evolució d'un Centre d'Estudis Olímpics

Els orígens del CEO-UAB, 1989-1994	31
Muriel Ladrón de Guevara	
La gestió de la informació i la documentació al servei d'un centre de recerca	39
Berta Cerezuela i Pilar Cid Leal	
El Moviment Olímpic i el món acadèmic	47
Núria Puig Brandes	
El CEO-UAB com a dinamitzador dels estudis olímpics	57
Testimonis d'experts internacionals que valoren el llegat del CEO-UAB:	
• Deanna Binder (Institute for Olympic Education at the University of Alberta)	58
• Susan Brownell (University of Missouri, St. Louis)	59
• Richard Cashman (University of Technology, Sydney)	60
• Laurence Chalip (University of Texas at Austin)	61
• Gabriel Colomé (Centre d'Estudis d'Opinió - Generalitat de Catalunya)	62
• Lamartine P. DaCosta (Universidade Gama Filho)	63

• Conrado Durántez (Academia Olímpica Española).....	64
• Kang Shin-Pyo (Inje University).....	65
• Bruce Kidd (University of Toronto).....	66
• John MacAloon (University of Chicago).....	67
• Andy Miah (University of the West of Scotland).....	68
• Roy Panagiotopoulou (National and Kapodistrian University of Athens).....	69
• Hai Ren (Beijing University of Physical Education).....	70
• Nancy Rivenburgh (University of Washington).....	71
• Otto J. Shantz (University of Koblenz-Landau).....	72

Els Jocs Olímpics de 1992

Conversa de Juan Antonio Samaranch, Pasqual Maragall i Josep Miquel Abad, deu anys després dels Jocs de Barcelona	77
Miquel Botella i Miquel de Moragas	
L'ombra de Barcelona	87
Isidre Rigau	
Les cerimònies olímpiques de Barcelona'92: el gran bufet de les imatges mediàtiques	97
Núria Garcia	
L'Olimpíada Cultural de Barcelona el 1992. Llums i ombres. Lliçons per al futur	105
Miquel de Moragas	
Conèixer la Barcelona olímpica: preservació i accés a la memòria dels Jocs Olímpics de Barcelona'92 a través de les fonts documentals	117
Berta Cerezuela	
Barcelona'92 i l'estudi dels llegats dels Jocs Olímpics	125
Chris Kennett	

Temes clau de l'Olimpisme

Televisió i Jocs Olímpics: simbiosi, globalitat i construcció de sentit.....	137
Emilio Fernández Peña i Ibone Lallana del Rio	
Els nous mitjans i els Jocs: el Moviment Olímpic i el web social en la difusió de missatges.....	147
Emilio Fernández Peña	
La dimensió cultural dels Jocs Olímpics: les cerimònies i les Olimpíades culturals com a plataformes per a unes polítiques culturals sostenibles.....	157
Beatriz Garcia	
Els voluntaris com a variable d'èxit als Jocs Olímpics del segle XXI.....	169
Anna Belén Moreno Vílchez	
Olimpisme i els estudis de gènere.....	177
Natividad Ramajo i Ibone Lallana del Rio	
Barcelona'92 postolímpica: esport i multiculturalisme.....	185
Chris Kennett	
La dimensió educativa dels Jocs Olímpics	193
Berta Cerezuela	
L'estudi de l'urbanisme olímpic: balanç de recerca i perspectives de futur.....	203
Francesc Muñoz	
Anàlisi de l'impacte econòmic dels Jocs Olímpics.....	215
Ferran Brunet	

EI CEO-UAB com a dinamitzador dels estudis olímpics

Testimonis d'experts internacionals que valoren el llegat del CEO-UAB

Aquesta primera part del llibre, dedicat a recollir els orígens i la trajectòria institucional del CEO-UAB, conclou amb una sèrie de testimonis de diferents acadèmics i acadèmiques internacionals que han col·laborat en algun dels projectes del CEO-UAB. Són testimonis plurals quant a acostament disciplinari i varietat geogràfica i cultural, que mostren la projecció internacional i el reconeixement a la tasca d'investigació i difusió del CEO-UAB en el camp dels estudis olímpics.

Deanna Binder

Institute for Olympic Education at the University of Alberta, Canadà

En el moment d'hissar la bandera olímpica durant els Jocs, el món commemora les idees educatives del fundador del Moviment Olímpic modern, Baron Pierre de Coubertin, per qui els Jocs Olímpics eren un mitjà amb finalitats educatives.

De Coubertin, preocupat per la forma física del jovent del seu país i per la rigidesa de les escoles franceses, va endegar una campanya perquè les escoles del país incorporessin als seus programes l'educació física i els Jocs com a matèria obligatòria. Pensava que les seves idees tindrien molt de ressò si s'organitzava un acte esportiu internacional basat en el llegat dels Jocs Olímpics de l'antiga Grècia. Així, els seus esforços d'organització i promoció van conduir a la creació del Comitè Internacional Olímpic (CIO) i es van muntar els primers Jocs Olímpics, a Atenes, el 1896.

Els centres d'estudis olímpics, que formen una xarxa global, són els encarregats d'investigar el llegat històric, polític i sociològic del Moviment Olímpic, que a hores d'ara ja té més de cent anys. La majoria d'aquests centres estan ubicats en universitats, per la qual cosa la seva tasca se centra en la recerca acadèmica, la publicació i l'ensenyament a un nivell acadèmic superior. Juntament amb el Museu Olímpic de Lausana i l'Acadèmia Internacional Olímpica de l'antiga Olímpia s'encarreguen de documentar, analitzar i avaluar la teoria i la pràctica del fenomen olímpic.

Alguns d'aquests centres també es dediquen a continuar la missió educativa original de Pierre de Coubertin. Han iniciat programes que van més enllà de l'activitat acadèmica, més enllà d'una investigació dels detalls tècnics i altres aspectes de les competicions esportives d'elit, i es dediquen a mobilitzar la gent per fomentar l'educació física i programes esportius de qualitat a les escoles. Per això, és necessari implicar la ciutadania i establir una relació de compromís amb la recerca aplicada, així com col·laboració i comunicació; una tasca, alhora, complexa i frustrant.

El Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat Autònoma de Barcelona (CEO-UAB) participa en iniciatives per a la creació d'una xarxa educativa relacionada amb els principis olímpics. El 2006, vaig tenir l'honor d'acceptar una invitació del Centre com a professor convidat en Olimpisme. Vaig tenir el plaer de presentar al Centre i als seus estudiants el nou Programa d'Educació de Valors Olímpics del CIO (OVEP, de l'anglès *Olympic Values Education Programme*) i de tractar temes relacionats amb l'ensenyament dels valors educatius de l'Olimpisme.

El 2006, el CIO va encarregar al CEO-UAB un estudi internacional sobre les iniciatives en el camp de l'educació olímpica, un projecte que és també un dels pilars del programa esmentat. Els resultats de l'estudi permetran establir i desenvolupar un sistema d'informació que reculli les experiències i la documentació promogudes dins del Moviment Olímpic pels comitès olímpics nacionals, pels comitès organitzadors dels Jocs Olímpics i per altres organitzacions reconegudes pel CIO, per tal d'oferir a totes les persones que formem part del camp de l'educació olímpica informació i contactes en una xarxa global. Aquesta xarxa inclou els hereus del llegat que va deixar De Coubertin, gent dedicada a ampliar l'abast de la seva missió original: promoure i fomentar el desenvolupament, l'expansió i la millora d'una educació física i d'uns programes esportius de qualitat a escoles, organitzacions de joventut i clubs esportius. Gràcies per aquesta tasca.

I felicitats al CEO-UAB pel vintè aniversari!

Susan Brownell

University of Missouri, St. Louis, EUA

Els membres fundadors del Comitè Internacional Olímpic (CIO) que van expressar la idea que l'olimpisme "combina l'esport amb la cultura i l'educació" eren persones importants del món de les arts i les lletres al tombant del segle XIX. Potser era inevitable que l'èxit del desenvolupament del Moviment Olímpic impliqués la presència d'un nombre cada cop més elevat de membres del CIO que no eren generalistes ni intel·lectuals, sinó especialistes en la gestió, el màrqueting, els mitjans de comunicació, la diplomàcia, etc., en relació amb els esports. Amb el pas del temps el CIO ha perdut cada cop més els vincles directes amb el món acadèmic i els aspectes educatius del Moviment Olímpic han passat a mans de mestres d'escola, professorat universitari, historiadors aficionats, escriptors professionals i altres persones de fora de la «família olímpica» oficialment designada pel CIO.

La creació del Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat Autònoma de Barcelona (CEO-UAB) el 1989 va ser una fita històrica important, ja que va servir per establir canals d'entesa entre la família olímpica reconeguda oficialment i el moviment educatiu no oficial. Gràcies als esforços visionaris del seu fundador, Miquel de Moragas, el CEO-UAB va construir nous vincles entre el CIO i el món acadèmic mitjançant els instruments de final del segle XX, com ara la recerca aplicada, l'atenció als mitjans de comunicació, l'ús d'Internet, etc. A través de les seves activitats el Centre va establir una xarxa global i multicultural que perdura al segle XXI. Molts d'aquests especialistes acadèmics en estudis olímpics, entre els quals m'incloc, tenim un deute amb el Centre. Va ser un honor molt especial rebre la invitació per a la Càtedra Internacional d'Olimpisme de 2007, catorze anys després que Moragas m'animés a aprofundir en els estudis olímpics. La magnitud i la qualitat de la recerca actual en estudis olímpics es va construir sobre la base creada en gran mesura pel CEO-UAB i, per tant, cal esperar que seguirà contribuint a la prosperitat del Moviment Olímpic en el futur.

Richard Cashman

University of Technology, Sydney, Austràlia

El Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat Autònoma de Barcelona (CEO-UAB) ha tingut una destacada i sostinguda trajectòria en la documentació, la recerca i la publicació olímpiques. També ha proporcionat un lideratge internacional dels estudis olímpics durant aquest temps.

El Centre de Barcelona constitueix un bon exemple d'allò que hauria de ser un centre acadèmic olímpic. Fou un model adequat que va influir en el format del Centre Australià d'Estudis Olímpics de la Universitat de Tecnologies de Sydney.

Les seves contribucions han estat moltes. Ha sigut innovador en la recerca. Les publicacions del CEO-UAB en temes com els mitjans de comunicació, les cerimònies, els voluntaris, l'educació i el llegat han marcat les agendes internacionals en recerca olímpica. També han contribuït en el desenvolupament de la política olímpica.

El plantejament del CEO-UAB és, a més, equilibrat: treballa dins del cercle olímpic, tot i que adopta, alhora, una posició independent i crítica, porta a terme estudis i contribueix al debat públic contemporani.

El CEO-UAB, d'altra banda, ha actuat d'una forma col·legial i col·laboradora. Amb un interès en promoure els estudis olímpics internacionalment, el CEO-UAB ha encoratjat acadèmics i d'altres centres olímpics, amb la construcció de xarxes internacionals informals però efectives. Ha aconseguit això a través de les seves publicacions i conferències conjuntament amb el Museu Olímpic del Comitè Internacional Olímpic (CIO), i amb la Càtedra Internacional d'Olimpisme.

El meu càrrec com a professor invitat de la Càtedra Internacional d'Olimpisme durant dos mesos al 2002, em va aportar una experiència rica i valuosa: hi havia una oportunitat de fer ús dels excel·lents recursos del CEO-UAB, treballar el meu tema (el llegat) amb personal del Centre i després presentar els resultats al simposi sobre el llegat al CIO, patrocinat conjuntament pel CEO-UAB i pel Museu Olímpic. Això em va ajudar a adonar-me del ple potencial de la recerca en llegat.

M'agradaria felicitar el Professor Miquel de Moragas i el seu entregat equip per la seva innovació contínua i sostinguda excel·lència durant dues dècades.

Laurence Chalip **University of Texas at Austin, EUA**

Coubertin va tenir sempre clar que els Jocs Olímpics són un mitjà, no una fi en ells mateixos. Són desitjats com un exemple i una inspiració. Haurien de promoure els valors de l'esport per a la salut personal i el desenvolupament social.

Aquests valors no s'acumulen simplement perquè hi ha uns Jocs Olímpics. De fet, l'espectacle dels Jocs amenaça amb sobrepassar el seu propòsit més profund. Aquesta és la raó perquè el tipus d'activitat acadèmica objectiva impulsada pel CEO-UAB és tan vital. És a través d'aquests estudis que podem examinar i, si s'escau, fer crítica del Moviment Olímpic. En fer-ho, es pot captar, comunicar i, fins i tot, ajudar a crear el seu exemple i la seva inspiració.

Aquest és un compromís considerable i polifacètic que exigeix, als estudis olímpics, adoptar múltiples formes. Permeten interpretar la història olímpica; examinar les pràctiques i els impactes contemporanis. Tracen els seus mètodes des d'una diversitat —i, idealment, una combinació— de disciplines acadèmiques. De ben segur, molt d'allò que s'aprèn serà valuós per al Moviment Olímpic. Però si els Jocs Olímpics han de servir d'exemple i d'inspiració d'allò que l'Olimpisme pretén, llavors la mera millora dels Jocs Olímpics —o del Moviment Olímpic— mai no pot ser l'objectiu final dels estudis olímpics. L'objectiu ha de ser aprendre a com utilitzar —i com no utilitzar— les moltes i diverses formes d'esport per al millor desenvolupament de nosaltres mateixos, les nostres institucions, i les comunitats en les quals vivim.

Per tant, la recerca olímpica no hauria de ser temptada per paradigmes que tracten els Jocs Olímpics o el Moviment Olímpic com a única manifestació o com a finalitats en elles mateixes. Fer això seria trivialitzar el fenomen olímpic tot traient-li el seu valor d'exemple i inspiració. El repte per als estudis olímpics és trobar lliçons olímpiques per a l'esport i per a la utilització saludable de l'esport.

Gabriel Colomé

Centre d'Estudis d'Opinió, Generalitat de Catalunya

Deia John Ford que si havia de triar entre la llegenda i la història, sempre triaria la llegenda. Em toca a mi explicar la part d'història que en el fons té molt de llegenda.

Som a l'any 1988, per ser més exactes, el 16 de març. Des del 17 d'octubre de 1986, Barcelona s'ha convertit en la seu de la XXVa Olimpíada. El somni olímpic d'una ciutat s'ha fet realitat. Només hem trigat 60 anys. Però què passa aquell dia de març? Res d'important, només la tornada de quarts de final de la Copa de la UEFA i que el Barça rep el Bayer Leverkusen, després d'haver empatat el partit d'anada a 0.

Aquell dia, en lloc d'anar a la meua localitat, quedo amb en Miquel de Moragas per fer-nos companyia futbolística. Tribuna i a gaudir del partit. Aquest Barça es troba al final d'un cicle històric, no com a equip, sinó com a club. L'ombra de Johan Cruyff es perfila a l'horitzó. Però això no ho podem saber veient com el Barça és incapaç de remuntar el gol inicial dels alemanys. El cicle fatalista d'aquest club fixat en l'ADN de la seva identitat des de la final de Berna continua fent el seu camí autodestructiu.

A la tribuna de l'estadi davant del partit impossible la conversa gira entorn dels futurs Jocs Olímpics i què pot fer la Universitat. Per què no crear un espai universitari interdisciplinari que estudiï l'esport i els Jocs des de la vessant social i no només des del punt de vista mèdic?

Final del partit. A casa un any més amb el record de Sevilla. Poc ens podíem imaginar aquella nit que el destí seria molt cruel amb l'altre equip de la ciutat.¹⁰

En el cotxe *premodern* d'en Miquel, camí de casa meua, la idea continua prenent forma. Parada davant de casa. Una hora més tard tenim clars els fonaments sobre els que crearem el Centre d'Estudis Olímpics de la UAB. Necessitarem un despatx, una persona d'administració i els dos acadèmics inicials. El despatx acabarà a la Facultat de Polítiques per la intercessió del degà Josep M. Vallès. No cal recordar les negatives prèvies. Mantinguem viva la llegenda.

La part lúdica va ser posar-li un subtítol al CEO-UAB, Lucius Minicius Natalis, Barcelona, guanyador d'uns Jocs de l'antiguitat amb la seva quadriga (el nostre Ben-Hur de Barcino).

Aquesta és la història de la gestació del CEO-UAB o de la seva llegenda. Vint anys després continuo estant al CEO, però amb altres característiques¹¹. En tot cas, la llegenda continua unint-nos, a en Miquel i a mi.

---

10. Nota de l'editor. L'autor es refereix a la final de la Copa d'Europa entre el FC Barcelona i el Steaua de Bucarest que va tenir lloc durant el mes de maig de 1986 a Sevilla, i al resultat del partit de tornada de la final de la Copa de la UEFA entre el RCD Espanyol i el Bayer Leverkusen.

11. Nota de l'editor. En el moment de redactar el text, Gabriel Colomé ocupa el càrrec de Director del Centre d'Estudis d'Opinió (CEO) de la Generalitat de Catalunya.

Lamartine P. DaCosta **Universidade Gama Filho, Brasil**

El vincle entre l'esport i la cultura ha estat el resultat d'un enfocament teòric amb una llarga tradició i des de diferents àmbits. Tanmateix, el Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat Autònoma de Barcelona (CEO-UAB) ha anat més enllà d'aquesta idea posant-la en pràctica. Al darrere d'aquesta fita hi ha Miquel de Moragas, el fundador del CEO-UAB, que va desplegar tota una sèrie d'estudis de camp sobre el sentit de la comunicació multicultural dels Jocs Olímpics al començament dels anys noranta.

Com a testimoni d'aquesta etapa pionera, m'agradaria resumir les interpretacions que hi havia aleshores, centrades principalment en l'efecte impulsor del CEO-UAB sobre centres semblants creats en altres països. És a dir, el CEO-UAB va ser un exemple pràctic sobre la manera de tractar la naturalesa multidisciplinària dels estudis olímpics en la seva fase d'apogeu abans dels Jocs Olímpics de Barcelona de 1992.

De fet, Moragas va crear una plataforma cultural per als estudis olímpics sobre la base de resultats d'investigacions en comunicació. A més a més, aquesta investigació racional va cercar la validació externa a través de la col·laboració amb altres centres d'estudis olímpics. En aquest sentit, a mitjan anys noranta el CEO-UAB va començar a difondre informació recollida per acadèmics, universitats i centres dedicats als estudis olímpics. Així, del CEO-UAB van sorgir els elements bàsics d'una cultura olímpica, que es va tornar a posar a prova el 2006 sota la meua observació directa quan la Universitat Gama Filho de Rio de Janeiro (UGF) va signar un acord amb el CEO-UAB.

Personalment, he participat en aquest nou model col·laboratiu com a homòleg de l'equip de Moragas —sobretot pel que fa a Berta Cerezueta i Chris Kennett— amb la creació d'una obra col·lectiva sobre estudis olímpics, amb aportacions de 103 autors brasilers i espanyols de 18 universitats. L'objectiu d'aquest treball ha estat proporcionar punts en comú per a la col·laboració entre investigadors i estudiants d'ambdós països. De moment, cal veure aquesta feina conjunta com una síntesi de la cultura passada i present del CEO-UAB, de la qual els estudis olímpics han extret els seus principis elementals.

Conrado Duránte

Acadèmia Olímpica Espanyola

El Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat Autònoma de Barcelona (CEO-UAB) ha recorregut cronològicament el camí de cinc Olimpíades i s'apressa a celebrar, amb merescuda satisfacció, el seu vintè aniversari d'existència.

La velocitat amb què el temps passa apropa, en il·lusòria proximitat, els fets pretèrits i sembla que era ahir quan en Miquel de Moragas em consultava la seva decisió i empenia amb il·lusió la comesa de fundar el CEO barcelonès, que seria el primer a Espanya i que naixia en la bonança històrica del període preolímpic dels Jocs de la XXV Olimpíada, que van marcar una fita indeleble a la història de l'Olimpisme.

El sòlid i múltiple suport institucional amb què aquest primer CEO naixia i amb el qual ha vingut comptant de forma regular, unit a la diligència i bon fer del seu grup de rectors, ha propiciat en seu quefer, un balanç altament positiu d'activitats de recerca i difusió olímpica de transcendència nacional i internacional, especialment memorables, les desenvolupades en el seu dia amb l'empara i la col·laboració del CIO.

La temàtica olímpica en el seu ric i ampli marc històric i humanístic, si bé ha de ser difosa socialment en tots els àmbits, troba el seu camp propi d'estudi i recerca, en l'àmbit universitari, atès que en tot cas, mai es pot oblidar, que el Moviment Olímpic modern, avaluat en el llustre d'aquest nou segle com la primera força sociològica mundial, no va néixer ni en una pista d'esports, ni en un club esportiu, ni en qualsevol tipus d'instal·lació d'aquesta naturalesa, sinó que va sorgir a l'empara i recer del prestigiós claustre d'una prestigiosa universitat, com fou la parisenca Sorbona en la memorable data de 30 de juny de 1894.

En definitiva, enhorabona a en Miquel de Moragas i al seu grup de col·laboradors.

Kang Shin-Pyo **Inje University, Corea**

La trobada de les cultures est-oest i nord-sud a través de la comunicació olímpica és una de les qüestions claus en aquesta era global. On podem trobar ocasions colossals d'encontres multiculturals com aquests, si no és en l'espectacle que té lloc sota els cinc anells de diferents colors? Tot té les seves pròpies llavors d'origen, la idea del somni. Jo vaig tenir aquest somni quan el Comitè Organitzador dels Jocs de Seül 1988 em va demanar fer un pla general de celebracions culturals per als Jocs Olímpics. Fins aleshores, Corea era internacionalment coneguda com un país de ràpid desenvolupament durant el període posterior a la guerra de Corea, el règim militar, la manifestació dels estudiants i la inquietud social en vistes a la democràtització. Aquesta fou la darrera fase del període de la Guerra Freda, de forma que encara hi havia molts moviments contra el Seül olímpic, principalment entre els països comunistes.

Acollint els Jocs Olímpics, Corea volia ser un membre actiu de la comunitat mundial. Un dels meus somnis era organitzar una conferència acadèmica per a l'intercanvi cultural. En col·laboració amb els professors John MacAloon, de la Universitat de Chicago (Estats Units), i de Roberto DaMatta, de la Universitat de Rio de Janeiro (Brasil), vaig organitzar la primera conferència internacional sobre "Jocs Olímpics i l'intercanvi cultural en el sistema mundial", celebrada a l'agost de 1987 a Seül, Corea. Uns cinquanta distingits antropòlegs, sociòlegs, especialistes en comunicació, filòsofs i historiadors en representació dels cinc continents foren convocats per debatre les perspectives i els límits de l'intercanvi intercultural en el marc de les actuacions olímpiques multinacionals, i per participar en un treball de camp per tal de buscar les arrels de la cultura tradicional coreana.

Després dels Jocs Olímpics de Seül, al 1988, Barcelona anava a acollir els Jocs Olímpics del 1992. Vaig tenir el plaer de convidar a la conferència, el professor Miquel de Moragas, de Barcelona, amb la finalitat d'organitzar una conferència posteriorment sobre el mateix tema. Dos anys més tard, ell va crear el Centre d'Estudis Olímpics (CEO-UAB) i va organitzar la [segona] conferència internacional titulada "Jocs Olímpics, mitjans de comunicació i intercanvis culturals", durant l'abril del 1991, un any abans dels Jocs Olímpics. Vaig ser molt feliç de saber que ell continuava el meu somni. I la seva "Cobi *troupe*" és tan entregada que el Centre, vint anys més tard, s'ha convertit ara en un dels principals focus neuràlgics de la xarxa acadèmica olímpica al món d'Internet.

Em va convidar diverses vegades a Barcelona per a diverses trobades acadèmiques i per ser professor convidat de la Càtedra Internacional d'Olimpisme l'any 1999. També em va introduir a les tradicions culturals catalanes, de les quals me n'he enamorat. A més a ell li agrada experimentar amb la cultura coreana. El "Cobi acadèmic" encara es troba davant del meu escriptori. El Cobi, la mascota olímpica de Barcelona'92, em guia envers la comunitat acadèmica olímpica global. Moltes felicitats pels teus grans èxits, CEO-UAB!

Bruce Kidd

University of Toronto, Canadà

Per molts anys, CEO-UAB!. El món sencer et deu gratitud per la notable erudició sobre el Moviment Olímpic modern que has dirigit, impulsat, coordinat, recollit i difós durant les dues dècades de la teva existència. Com a acadèmic amb un peu profundament arrelat en les activitats del projecte olímpic, t'elogio en particular per la manera en què has fet de les aspiracions, abast i eficàcia del Moviment Olímpic, un punt central de la teva tasca continua.

Els professors visitants de la Càtedra Internacional d'Olimpisme (CIO-UAB) que has designat, les nombroses conferències que has organitzat, el lloc web de valor inestimable, les lliçons en línia, i el centre de documentació i la biblioteca, tot ajuda a aportar llum a les complexitats del projecte olímpic, al torn que ofereix als estudiants, als participants i directius olímpics i a d'altres persones interessades, accés informat als temes i als recursos. Només a tall d'exemple, les actes de les cinc conferències internacionals que vas organitzar conjuntament amb el Museu Olímpic i que exploraven el llegat, els mitjans de comunicació, les cerimònies, les viles olímpiques i els voluntaris, romanen com a fonts incomparables per a una comprensió d'aquests fenòmens i les continuo oferint com a lectures en els meus cursos. Remeto aquestes obres al personal dels comitès organitzadors i de les candidatures. Per a aquells de nosaltres que creuen en la gran ambició de l'Olimpisme, i lluiten per comprendre-la, l'anàlisi ben fonamentada i crítica que fomentes i proporciones és un aliat indispensable.

L'erudició extraordinària no s'esdevé per si mateixa, sinó que exigeix d'una base material en instal·lacions i serveis, i de la intel·ligència, la determinació, la cura i l'energia dels humans, que la mantenen durant molts anys. Tals recursos materials i humans mai no han estat fàcils de trobar, ni de sustentar. Així, sobretot, et rendeixo aquest homenatge per la sostinguda trajectòria, força després que finalitzessin els Jocs que van permetre la teva creació, i per les col·laboracions que cada any són més i més.

Hauries d'estar molt orgullós d'allò que has aconseguit.

John J. MacAloon **University of Chicago, EUA**

La creació del Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat Autònoma de Barcelona (CEO-UAB) va canviar el curs dels estudis olímpics a tot el món. Aquest avenç no se'l podia imaginar ningú el 1987, a Seül, quan un professor català de ciències de la comunicació, afable i senzill, es va unir al nostre grup multinacional d'investigadors sobre estudis olímpics en la Primera Conferència Internacional sobre els Jocs Olímpics i l'Intercanvi Cultural Est-Oest i Nord-Sud en el Sistema Mundial. Miquel de Moragas Spà ens va assegurar que agafaria el relleu i que podríem comptar amb el suport d'un centre a Barcelona per a continuar la nostra tasca.

Ens va encantar aquesta promesa, però érem una mica escèptics respecte del nostre nou col·lega. Recordo que vaig mirar el professor Kang Shin-pyo, el nostre líder d'aleshores, i vaig pensar en els obstacles i el patiment pels quals havia hagut de passar —en les relacions amb el Comitè Organitzador de Seül per als Jocs Olímpics, els ministres del govern, el Comitè Olímpic Nacional Coreà i les universitats coreanes— per tal de crear un espai de suport per a les nostres conferències internacionals, les visites d'estudi i els equips de recerca durant els Jocs Olímpics de Seül. A més, les dificultats que vaig tenir per organitzar i aconseguir finançament acadèmic per a un equip de recerca internacional a Los Angeles el 1984 encara m'eren ben presents. Segurament el context espanyol, amb la seva multiplicitat de nivells governamentals, seria un repte per al professor Moragas.

I efectivament ho va ser, però va demostrar que se'n podia sortir de sobres. Mirant enrere, podem comprendre de quina manera la competència entre les autoritats governamentals i les tensions històriques entre Catalunya i l'Espanya nacional van contribuir, finalment, a l'èxit del projecte olímpic de Barcelona. El professor Moragas va aconseguir una simbiosi similar amb la creació i el manteniment del CEO-UAB com un mecanisme per fer possible la comunicació entre els experts públics locals i internacionals durant les Olimpíades de Barcelona.

Tanmateix, el professor Moragas i el CEO-UAB van anar més enllà; fins i tot més que qualsevol altra iniciativa que s'hagi dut mai a terme en el camp de les ciències socials i humanes sobre l'olimpisme. Després dels Jocs Olímpics de Barcelona, en comptes de disminuir el seu ritme d'actuació, el CEO-UAB va ampliar el seu abast i les seves activitats. La relació especial amb Juan Antonio Samaranch i la fundació del Museu Olímpic a Lausana van permetre a Moragas i als seus col·legues de Barcelona aconseguir que el nostre moviment acadèmic establís relacions sostenibles i institucionals amb el Comitè Internacional Olímpic (CIO). El CEO-UAB va influenciar i inspirar directament l'organització del Centre d'Estudis Olímpics al si del Museu Olímpic. El primer Consell d'Investigació del Museu Olímpic estava gairebé tot format per col·laboradors del CEO-UAB. La Càtedra Internacional d'Olimpisme de la UAB (de la qual vaig tenir l'honor de ser el primer ocupant el 1995) i la sèrie de simposis del CIO/CEO-UAB que es van organitzar en relació amb aquesta càtedra segueixen sent molt influents. El Directori Internacional d'Estudis Olímpics i altres projectes d'Internet del CEO-UAB també han estat transformadors.

Potser el millor compliment que es pot fer al CEO-UAB pels seus vint anys d'història i el seu impacte és l'esforç (desafortunat) que fan actualment organitzacions olímpiques oficials com ara el CIO i alguns comitès olímpics nacionals per adoptar el concepte d'*estudis olímpics* i reivindicar-lo com a propi.

Andy Miah

University of the West of Scotland, Regne Unit

El Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat Autònoma de Barcelona (CEO-UAB) ha jugat un paper crític en la creació dels estudis olímpics. La meua pròpia tasca s'ha format a partir de les seves intervencions, especialment en el context dels nous mitjans de comunicació, i el seu treball impregna els meus articles i d'altres que conec. El seu paper ha estat essencial, com a informador del Comitè Internacional Olímpic (CIO), en assumir el desafiament complex de l'assessorament polític i de govern. És essencial que la seva aproximació acadèmica cap a la consultoria continuï arribant al món de l'organització olímpica, on el temps és un factor crític.

La presència duradora del Centre és un llegat històric dels Jocs de Barcelona'92 i un model ambiciós d'aconseguir per a les subsegüents ciutats seus. És crucial que existeixin llocs similars arreu del món per tal de facilitar la col·laboració en recerca i desenvolupar un context fonamentat per a investigacions entorn del Moviment Olímpic.

A més, la *Carta Olímpica* exigeix que aquestes veus independents i crítiques puguin funcionar al costat de la família olímpica, per assegurar que s'assoleixin els grans objectius educatius, humanitaris i socials olímpics. Aquest treball requereix empara i suport de la família olímpica i no hi ha hagut mans més fiables per fer-lo que les del Centre d'Estudis Olímpics de Barcelona.

A mesura que els estudis olímpics assoleixen maduresa, els seus límits s'expandeixen i el ventall d'acadèmics que escriuen sobre el Moviment Olímpic es veu enriquit. Això crea reptes nous, però és també una part essencial de la construcció de la credibilitat en una àrea de recerca. El Centre ha funcionat com un agent d'aquest intercanvi i expansió i, per això, ara el Moviment Olímpic és molt més ric.

Roy Panagiotopoulou **National and Kapodistrian University of Athens, Grècia**

Vint anys d'activitat i de servei continu al Moviment Olímpic és sens dubte una gran fita aconseguida pel Centre d'Estudis olímpics de la Universitat Autònoma de Barcelona (CEO-UAB). Felicitats!

Els molt reeixits Jocs Olímpics de Barcelona'92 deixaren un llegat notable en infraestructura i en persones entregades. El CEO-UAB acull un nucli de professors i investigadors que estudien sistemàticament les noves tendències en Olimpisme. Una sèrie de conferències innovadores han donat com a resultat publicacions editades pel Centre que s'han convertit en referències ben conegudes per a gairebé totes les publicacions acadèmiques posteriors. A més, molts acadèmics van tenir l'oportunitat de trobar-se, intercanviar opinions i desenvolupar noves xarxes de comunicació i temes de recerca.

Tanmateix, la creença en els valors olímpics caracteritza tots els col·legues que treballen al Centre: l'entusiasme per a cada edició nova dels Jocs, la participació en tota mena d'activitats científiques, la documentació sobre cada esdeveniment rellevant i, sobretot, i la passió per l'Olimpisme són virtuts no només del fundador i 'ànima' del Centre, el meu bon amic el catedràtic Miquel de Moragas Spà, sinó també del seu equip. Ho vaig descobrir quan se'm va convidar com a professora de la Càtedra Internacional d'Olimpisme (CIO-UAB) al 2005 i vaig cooperar amb tots els col·legues d'allà. He après molt d'ells, però principalment he fet bons amics.

Aquest fet es va fer palès quan a l'estiu del 2007 els focs devastadors destruïren la major part de l'Antiga Olimpia i de l'Acadèmia Internacional Olímpica (AIO). Juntament amb els meus amics de Barcelona vam organitzar una peregrinació internacional amb l'objectiu de reforestar la zona. Tots ens vam adonar que els valors olímpics no són només teoria, sinó també pràctica. Al meu parer aquest és el significat del Moviment Olímpic i dels seus ideals!

Vull donar les gràcies als meus amics del Centre d'Estudis Olímpics a Barcelona per la seva col·laboració. Amb el seu treball i actitud han demostrat que els valors del Moviment Olímpic no són velles idees, sinó que serveixen de guia per a la vida quotidiana.

Hai Ren

Beijing University of Physical Education, Xina

El ràpid desenvolupament del Moviment Olímpic des de final del segle XX ha provocat l'aparició de tot tipus de qüestions relacionades amb el seu futur, que afecten molta gent que es preocupa pels valors fonamentals que el Moviment intenta difondre. Així, l'educació i la recerca en Olimpisme s'han convertit en un nou àmbit acadèmic que atrau l'atenció d'especialistes en disciplines diverses de tot el món.

Per tal de tractar els problemes relacionats amb l'olimpisme i explorar les particularitats del Moviment, cal que les institucions de recerca en Olimpisme i els acadèmics particulars de diferents entorns culturals col·laborin. El Centre per als Estudis Olímpics de la Universitat d'Esports de Pequín ha intentat treballar conjuntament amb els centres de recerca i els acadèmics de tot el món durant els últims deu anys amb l'objectiu d'integrar els valors olímpics en la tradició xinesa.

Hem obtingut molts beneficis d'aquesta cooperació internacional i intercultural, la qual ha fet possible que l'àrea dels estudis olímpics hagi arrelat profundament a la Xina en tan poc temps. Valoro especialment els esforços del CEO-UAB durant aquests anys per a facilitar la col·laboració internacional a través de diferents programes específics, com ara la Càtedra Internacional d'Olimpisme, projectes d'educació olímpica, seminaris sobre temes diversos, un lloc web amb recursos abundants i publicacions amb idees edificadores. De fet, és una plataforma compartida i un canal de comunicació amb una visió global.

He estat testimoni del creixement del CEO-UAB des que vaig conèixer el professor Miquel de Moragas fa catorze anys i expresso la meua admiració sobre els treballs que han fet d'aleshores ençà. Estic realment encantada que el CEO-UAB m'hagi convidat per compartir extensament amb el públic els meus coneixements sobre el Moviment Olímpic a la Xina a través d'aquest web. Després dels Jocs Olímpics de Pequín, els estudis olímpics a la Xina topen amb una situació nova i esperem poder treballar amb el CEO-UAB de manera més intensa en el futur.

Nancy K. Rivenburgh **University of Washington, EUA**

Molta gent arreu del món recull pins olímpics i altres objectes d'interès. En alguns Jocs Olímpics els col·leccionistes més actius munten parades als carrers, fora de les instal·lacions olímpiques, i bescanvien, compren i venen pins de record. Tinc un pin molt especial. És dels Jocs de Barcelona de 1992 que, després de 17 anys, encara significa molt per a mi. Més important, tanmateix, és que aquest pin particular simbolitza tot allò que és el Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat Autònoma de Barcelona (CEO-UAB).

El meu pin és de la mascota de Barcelona, el Cobi —un adorable gos de 'disseny'. Però tinc un pin del Cobi molt excepcional. És petit, daurat i va vestit amb indumentària acadèmica: gorra, toga i diploma en mà. Per als Jocs de Barcelona, el fundador, visionari i director del CEO-UAB, Miquel de Moragas i Spà, va dissenyar i distribuir aquest Cobi 'acadèmic' a uns quants acadèmics internacionals involucrats en la recerca d'aquella experiència olímpica meravellosa. Per a mi, aquest fou l'inici d'una carrera d'estudis d'esdeveniments mediàtics globals i més tard em va portar a l'honor de ser professora convidada de la Càtedra Internacional d'Olimpisme (CIO-UAB) durant 1997-1998.

El pin del Cobi acadèmic representa totes les característiques positives del Centre d'Estudis Olímpics. Primer, el CEO-UAB ha impulsat una gran comunitat. Com a centre de recerca, promotor de conferències i d'altres programes, ofereix un punt clau per a un conjunt divers d'acadèmics de tot el món. En segon lloc, el CEO-UAB ha estat actiu en la promoció d'una àmplia gamma d'activitats acadèmiques. És molt més que una font de recursos valuosos. És un espai vibrant, caracteritzat per persones que fan les coses - ja sigui presencialment a la UAB o bé connectats en línia. En tercer terme, la tasca del CEO-UAB sempre ha estat creativa i visionària —qui més que dissenyaria un Cobi acadèmic?. Per últim, en el meu pin el Cobi somriu. El CEO-UAB m'ha ofert no només oportunitats professionals, sinó amistats perdurables que atresoraré sempre.

Otto J. Schantz

University of Koblenz-Landau, Alemanya

Hi ha molts centres d'estudis olímpics al món; tanmateix, n'hi ha un de particular i únic: el de la Universitat Autònoma de Barcelona. Aquest centre reflecteix la diversitat cultural i la dinàmica de la seva ciutat natal, l'ètica del treball laboriós a Catalunya i el clima càlid de la costa mediterrània.

Quan vaig assistir al simposi sobre cerimònies olímpiques el 1995, em va impressionar la perfecta organització i l'alt nivell acadèmic d'aquesta trobada. Durant aquest simposi em vaig adonar, per primera vegada, del potencial i de la dinàmica del director del Centre, en Miquel de Moragas, i del seu jove i enèrgic equip.

Després d'aquest simposi, vaig tenir l'oportunitat d'assistir a diverses conferències a Barcelona. Allà vaig descobrir la rica cultura d'aquesta emocionant ciutat gràcies al Miquel i als seus assistents: la divertida i activa Anna Belén Moreno, la reflexiva i acollidora Ian Serra, la competent i sempre cooperadora Berta Cerezuela, per citar-ne només uns pocs. A més de les discussions i els intercanvis més formals, sempre recordaré les nostres reunions informals, en general al voltant d'una taula amb menjar deliciós, a Barcelona, Lausanna o Olímpia, mentre redibuixàvem el paisatge del Moviment Olímpic amb el nostre enginyós i apassionat debat.

A través de les seves activitats, el Centre d'Estudis Olímpics de Barcelona (CEO-UAB) juga un paper clau en la promoció a tot el món dels estudis olímpics. Mitjançant la creació de la Càtedra Internacional d'Olimpisme (CIO-UAB), el centre reforça la relació entre el Moviment Olímpic i el món acadèmic. Els nombrosos simposis que ha organitzat, en general, són de remarkable qualitat acadèmica. El mateix s'ha de dir de les seves publicacions. I com en el cas de l'innovador estudi sobre televisió global i Jocs Olímpics, la majoria d'aquestes publicacions han trobat un ressò molt positiu en el món acadèmic.

Per als professors i investigadors, el lloc web del Centre d'Estudis Olímpics és una necessitat absoluta. Proporciona una informació molt útil i sòlida entorn del Moviment Olímpic. Amb el *Directori Internacional d'Estudis Olímpics*, el centre ha creat una excel·lent eina de xarxa per a tots els investigadors interessats en els estudis olímpics.

Gràcies a la seva intel·ligència i coneixements, la seva diplomàtica destresa, les seves habilitats de comunicació i el seu lleial i competent equip, en Miquel ha aconseguit allò que és gairebé impossible: combinar una missió educativa, amb el suport de les parts interessades del CIO, i amb l'excel·lència acadèmica.

En ocasió del 20è aniversari del CEO-UAB, m'agradaria expressar la meva profunda gratitud a l'equip del Centre, agraïment per l'enorme tasca acadèmica que ha realitzat, així com per la seva hospitalitat, apertura i cordialitat: *moltes gràcies*.